

НАРЕДБА № 46 от от 09.01.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Растениевъд“

Обн. - ДВ, бр. 18 от 02.03.2012 г., в сила от 02.03.2012 г.

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 621030 „Растениевъд“ от област на образование „Селско, горско и рибно стопанство“ и професионално направление 621 „Растениевъдство и животновъдство“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 621030 „Растениевъд“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалностите 6210302 „Полевъдство“, 6210303 „Зеленчукопроизводство“, 6210304 „Трайни насаждения“, 6210305 „Селекция и семепроизводство“, 6210306 „Тютюнопроизводство“, 6210307 „Гъбопроизводство и билки, етеричномаслени и медоносни култури и 6210308 „Растителна защита“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2 и 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебни планове и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 621030 „Растениевъд“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Растениевъд“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове и учебните програми по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета и отменя Наредба № 12 от 2007 г. за придобиване на квалификация по професия „Растениевъд“ (ДВ, бр. 17 от 2008 г.).

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: Сергей Игнатов

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация
по професията „Растениевъд“

Професионално направление:		
621	Растениевъдство и животновъдство	
Наименование на професията:		
621030	Растениевъд	
Специалности:		Степен на професионална квалификация:
6210302	Полевъдство	Втора
6210303	Зеленчукопроизводство	Втора
6210304	Трайни насаждения	Втора
6210305	Селекция и семепроизводство	Втора
6210306	Тютюнопроизводство	Втора
6210307	Гъбопроизводство и билки, етеричномаслени и медоносни култури	Втора
6210308	Растителна защита	Втора

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията „Растениевъд“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието, младежта и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г.; изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-1728 от 1.12.2010 г., Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г., и Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г.) входящото минимално образователно равнище е:

- за ученици - завършено основно образование или завършен клас от средното образование при срок на обучението до 4 години (рамкова програма Б) или завършено основно образование при срок на обучението 4 години (рамкова програма В);

- за лица, навършили 16 години - завършен клас от средното образование или завършено средно образование при срок на обучението 1 година (рамкова програма Б) или завършено основно образование при срок на обучението 4 години (рамкова програма В).

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Растениевъд“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация не се изисква обучаваният да притежава предишна степен на професионална квалификация или професионален опит по други сходни професии.

За лица с професионален опит или проведено професионално обучение, свързано с професията, е необходимо надграждащо обучение, включващо усвояване на компетенции, които кандидатът за обучение не притежава. Съдържанието на обучението се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето,

описани в държавните образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Придобилият втора степен на квалификация по професията „Растениевъд“ може да работи в селското стопанство - в частни земеделски стопанства, кооперации, зеленчукови и овощни градини, гъбарници, оранжерии, семепроизводни и арендни стопанства, където взема участие в подготовката, организацията и изпълнението на мероприятия по създаване на посеви (насажденията), отглеждане, опазване и прибиране на селскостопанските култури, по транспортиране и съхранение на готовата продукция.

В своята работа се ръководи от указанията и съветите на техник-растениевъд, агронома или на ръководителите на различните стопанства (арендни, опитни и семепроизводни) и кооперации. Растениевъдът с втора степен на професионална квалификация може да организира и координира работата на малка група хора (звено), да следи за срочното и качествено изпълнение на възложените от техник-растениевъд дейности и да води отчет на извършеното от отделните членове на групата. Под ръководството на агронома той участва в организацията и изпълнението на всички мероприятия по подготовка, окомплектуване и обслужване на машините и прикачния инвентар, необходим за подготовка на площите за сеитба (засаждане), опазване на културите от болести, плевели и неприятели, прибиране и подготовка на продукцията за съхранение.

Основните трудови дейности на растениевъда са:

- подготвя площите и посевния материал за сеитба;
- извършва ръчна сеитба на семената и засаждане на посадъчния материал;
- участва в торенето, обработката и пръскането на площите;
- следи за развитието на културите, плевелите, намножаване на неприятелите и извършва растителнозащитните операции (пръскане, прашене, залагане на примамки, окопаване, плевене, загърляне, напояване и др.);
- подготвя, нагласява и обслужва машините за сеитба, торене, обработки, пръскане, транспортиране и прибиране на продукцията от различни видове култури;
- подготвя, разполага, нагласява, обслужва машините за напояване и извършва поливане на насажденията;
- извършва дейности по отглеждане на тютюн, етеричномаслени и медоносни култури, производство и събиране на билки, полски и фуражни култури и трайни насаждения (резитби, кършене, култучене, филизене и др.);
- извършва ръчни и механизирани мероприятия на площите за семепроизводство - засяване и засаждане на културите;
- полага грижи през вегетацията, за размножаване на растенията (пензиране, обезметляване, кастриране, опрашване и др.), измервания и прибиране, почистване, сортиране и опаковка на семепроизводната продукция;
- подготвя складовите помещения за съхранение на продукцията - обгазяване, дезинфекция и др.;
- организира прибирането на културите, транспонирането на продукцията, сортирането и подготовката ѝ за съхранение и продажба;
- попълва данни в документацията за изчисляване на рентабилността от отглежданите култури.

В своята професионална дейност растениевъдът използва следните предмети и средства на труда:

- инструменти, машини, оборудване и др.; материали, суровини; техническа документация, работно облекло, лични предпазни средства; правилници и инструкции за здравословни и безопасни условия на труд, за действие в аварийна ситуация;

- системи за контрол на хигиената и безопасността на растениевъдната продукция;

- складови и производствени помещения, технологично оборудване;

- съоръжения и инструменти за товаро-разтоварни операции;

- уреди, съоръжения, инструменти, селскостопански машини и прикачен инвентар за: обработка на почвата, растителнозащитни мероприятия, сеитби и засаждане, междуредови обработки, за опазване на продукцията от плевели, болести и неприятели през вегетацията, за прибиране на готовата продукция и подготовката ѝ за съхранение и преработка;

- инструкции за извършване на отделните операции по сортиране, събиране, опаковане, транспортиране и съхранение на готовата растениевъдна продукция.

При работа с торове, препарати за растителна защита и други вредни за здравето химикали задължително трябва да носи предпазни средства.

Препоръчително е растениевъдът с втора СПК да притежава правоспособност за управление на трактор и за работа с други селскостопански машини и за водач на МПС, категории „Ткт“, „Твк“ и „В“ според изискванията на Наредба № 37 от 2002 г. за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и условията и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение (обн., ДВ, бр. 82 от 2002 г.; изм., бр. 42 и 96 от 2004 г., бр. 44 от 2006 г., бр. 3 и 57 от 2008 г. и изм. и доп., бр. 97 от 2008 г. и бр. 18 от 2010 г.).

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

С придобиване на втора степен на професионална квалификация по една от специалностите от професия „Растениевъд“ обучаваният може да продължи обучението си за придобиване на квалификация по професията „Техник-растениевъд“ - трета степен на професионална квалификация, като обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка по професионално направление „Селско стопанство“ се зачита.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., РД-01-426 от 30.05.2011 г. и РД-01-529 от 30.06.2011 г.

Придобилите квалификация по професията „Растениевъд“ - втора степен на професионална квалификация, могат да постъпват на работа на длъжности (професии) от НКПД, включени в единични групи: 6111 Полевъди и зеленчукопроизводители, 6112 Овощари и работници, отглеждащи трайни насаждения, 6113 Градинари и работници в оранжерии, парници и разсадници, 6114 Работници, отглеждащи смесени култури, 6310 Растениевъди, произвеждащи за собствено потребление, както и на други длъжности, включени при актуализирането на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

· познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;

· опазва околната среда;

· използва информационни и комуникационни технологии;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- работи в екип, като участва активно при разпределението и изпълнението на задачите, възложени от техник-растениевъда;
- отнася се с чувство на отговорност при възлагане и изпълнение на задачите, притежава необходимите психологически знания и умения;
- осъществява ефективни работни взаимоотношения в групата, с която работи, както и с прекия си ръководител;
- разбира своята роля и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;
- притежава необходимите икономически знания в областта на професията;
- умее да разчита и използва информация от специализирани информационни материали, учебни помагала, технологични карти;
- осъществява кратка устна и писмена комуникация на чужд език.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление „Растениевъдство и животновъдство“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и прилага изискванията на нормативните документи, регламентиращи дейностите в растениевъдството и опазването на околната среда;
- познава специфичните изисквания при отглеждането на основните селскостопански култури;
- разчита и използва специализирана информация относно културите, посадъчния материал, торовете и използваните химически препарати.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Растениевъд“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- извършва основните дейности по отглеждане на селскостопански култури;
- подготвя площите и сеитбата на семена за производство на посевен и посадъчен материал;
- подготвя, нагласява и обслужва сеялките по време на сеитбата на културите;
- извършва залагане, отглеждане, фенологични наблюдения, прибиране на семепроизводните посеви, почистване и заготовка на семената;
- разпознава препаратите, спазва дозите при пръскане срещу плевели, болести и неприятели;
- разпознава торовете, спазва сроковете и дозите при торене на площите в съответствие с изискванията на културите и заложеното в технологичните карти;
- познава и следи за спазване на цялата технология по приготвянето на компост, залагане на мицел, условията за отглеждане на гъби, беритби и подготовка на продукцията за реализация на пазара;
- създава трайни насаждения;
- полага грижи за плододаващите трайни насаждения през различните периоди;
- извършва резитби по оформяне и поддържане хабитуса на растенията;
- окомплектува машините и обслужва прикачния инвентар за обработка, опазване и напояване на площите, засети с различни видове култури;
- прибира, транспортира, обработва и подготвя за съхранение готовата продукция;
- подготвя помещенията за правилно съхраняване на готовата продукция (почистване, дезинфекция и обгазяване);
- обслужва зърносушилни и зърнопочистващи машини.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Общи за професията „Растениевъд“</i>	
<p>1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда</p>	<p>1.1. Познава и следи за спазване правилата за безопасна работа на работното място, работа с препарати, тяхното предназначение и вредно въздействие върху човешкия организъм, като химически вещества за борба с болести и неприятели</p> <p>1.2. Следи за правилното използване на препаратите при пръскане и прашене на растенията и обгазяване на култивационни и складови помещения</p> <p>1.3. Оказва долекарска помощ на пострадал при възникнали инциденти</p> <p>1.4. Ползва по предназначение лични предпазни средства и специална работна екипировка</p> <p>1.5. Прилага процедурите за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите</p> <p>1.6. Осъществява контрол по спазването на правилата за съхранение и използване на химическите препарати с цел опазване на околната среда</p>
<p>2. Участва в извършването на отделните мероприятия при създаване и поддържане на насаждения и посеви</p>	<p>2.1. Разпознава основните земеделски култури (по цяло растение и по отделни морфологични белези) и основните видове органични и минерални торове и правилата за работа с тях</p> <p>2.2. Извършва предвидените по технологична карта мероприятия за отглеждане на културите</p> <p>2.3. Следи за спазване на фитосанитарните мерки за предотвратяване на рисковете по разнасяне на болести в посевите и намножаване на неприятели</p> <p>2.4. Изпълнява предписанията, издадени от агронома за своевременно извършване на ръчни работи в началните фази на културите при отглеждане чрез семена и разсад</p>
<p>3. Отглежда култури на полето и в култивационни съоръжения</p>	<p>3.1. Познава основните плевелни асоциации и изискванията за опазване и защита на културите от плевели, неприятели и болести</p> <p>3.2. Спазва инструкциите за безопасност при работа с машини, съоръжения и химически препарати</p> <p>3.3. Наблюдава посевите и разпознава възникналите отклонения във фитосанитарното им състояние</p> <p>3.4. Участва в организацията и провеждането на борбата срещу плевели, болести и вредители (срокове, препарати, дози и карантинни мерки)</p> <p>3.5. Познава основните видове торове, нормите за торене и дозите за пръскане</p> <p>3.6. Спазва сроковете, нормите и дозите за пръскане</p> <p>3.7. Участва при извършване на ръчни мероприятия по зареждане на машините с торове и препарати</p> <p>3.8. Участва в ръчните мероприятия по торене, пръскане и прашене</p> <p>3.9. Провежда необходимите мероприятия по защитата на културите в зависимост от прогнозите за неблагоприятни атмосферни влияния –</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>слани, преовлажняване и ерозия и др.</p> <p>3.10. Поддържа помещенията и съоръженията за складиране на продукцията, торовете, препаратите в съответствие с изискванията за работа в затворени помещения</p> <p>3.11. Познава изискванията за работа в култивационни и складови помещения</p> <p>3.12. Поддържа нивото на зададените параметри – осветление, влажност, циркулация на въздуха и проветряване в зависимост от специфичните изисквания на растенията</p> <p>3.13. Периодично, по разписани инструкции извършва предвидените фенологични наблюдения за семепроизводните култури</p> <p>3.14. Проверява състоянието на техническите съоръжения и системи за напояване на културите</p> <p>3.15. В съответствие с инструкциите участва в подготовката на съоръженията и агрегатите за нормална работа при извършване на основните селскостопански мероприятия – окопаване, торене, загърляне, напояване, пръскане и прибиране</p> <p>3.16. Познава методиката за вземане на почвени проби за определяне запасеността на почвите с хранителни вещества и съдържанието на почвена влага</p> <p>3.17. Съблюдава сроковете за извършване на отделните ръчни мероприятия по сеитба, пръскане, прашене, обработка и прибиране</p> <p>3.18. Познава устройството на двигателите с вътрешно горене и работата с трактор</p> <p>3.19. Взема участие в подготовката и окомплектовката на прикачния и навесен инвентар и елементарното му обслужване при работа – сеитби, обработки и прибирания</p> <p>3.20. Определя степените на зрялост на културите и спазва сроковете за ръчното прибиране на готовата продукция</p> <p>3.21. Подготвя за съхранение готовата продукция (почистване, сортиране, сушене и складиране)</p> <p>3.22. Подготвя складовите помещения и сушилни за съхранение на готовата продукция</p>
4. Отразява в документация извършената работа	<p>4.1. Познава структурата на първичните отчетни документи и начина за тяхното прецизно попълване</p> <p>4.2. Ежедневно нанася в отчетните документи показателите за извършената работа</p> <p>4.3. Регистрира в отчетните документи основните фенологични промени в състоянието на растенията, в семепроизводните посеви</p> <p>4.4. Води първична отчетност за направените разходи и получените добиви от културите, за които се грижи, и предоставя данните на техник-растениевъда или агронома</p>
5. Организира и координира работата на група	5.1. Разпределя задачите между отделните членове на групата в зависимост от спецификата на възложените от техник-растениевъда дейности

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
(звено)	<p>5.2. Следи за спазване на изискванията за безопасност от членовете на групата при работа със селскостопанска техника, с торове и химични препарати</p> <p>5.3. Следи за спазване на технологичната последователност при изпълнение на дейностите по отглеждане и прибиране на културите</p> <p>5.4. Следи за срочното и качествено изпълнение на задачите, възложени от техник-растениевъда</p> <p>5.5. Ежедневно попълва отчетна документация за работата на групата и информира техник-растениевъда</p> <p>5.6. Подготвя кратки отчети за извършената работа от членовете на групата и предлага мерки при изоставане в сроковете на изпълнение на възложените задачи</p>
<i>Специфични за специалност 6210302 „Полевъдство“</i>	
<p>6. Участва в мероприятията по отглеждане на полски култури, прибиране, подготовка и съхранение на получената продукция</p>	<p>6.1. Разпознава и описва основните видове полски култури по отделни органи и цели растения</p> <p>6.2. Познава основните полски сеитбообороти и схемите за разположение и редуване на културите и следи за последователността на извършваните мероприятия</p> <p>6.3. Извършва основни ръчни мероприятия по създаване на посевите (сеитба)</p> <p>6.4. Полага грижи през вегетацията за полските култури (окопаване, плевене, прореждане, подхранване, пръскания, прашене и др.)</p> <p>6.5. Подготвя, нагласява, регулира и обслужва машините и прикачния инвентар (сеялки, култиватори, валяци, брани, машини за пръскане и прашене, прибираща техника и техника за напояване)</p> <p>6.6. Извършва всички ръчни операции по сеитби, торене, подхранване, прашене и цялостно отглеждане на културите и опазването им от болести, плевели и неприятели в съответствие и изискванията за отделните видове полски култури</p> <p>6.7. Взема участие в подготовката на посевния материал за сеитба (обеззаразяване, рътене), нагласява и обслужва машините за точна сеитба и спазва изискванията за гъстотата на посева</p> <p>6.8. Следи за фитосанитарното състояние на посевите и участва в провеждане на мероприятията, предвидени в технологичните карти по опазването им</p> <p>6.9. Участва в организацията и извършването на напояване на основните полски култури</p> <p>6.10. Умее да взема почвени проби и да определя времето за напояване</p> <p>6.11. Под ръководството на агронома в съответствие с метеорологичната прогноза участва в мероприятията по опазване на полските култури от слани, градушки, зимни повреди, преовлажняване и др.</p> <p>6.12. Познава основните фенофази на културите и степените на зрялост и може да определя сроковете за прибиране на културите (жътва, коситба и др.)</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	6.13. Подготвя складовите помещения (почистване, обеззаразяване, дегазация, текущо поддържане и др.) за съхранение на получената продукция 6.14. Почиства посевния материал и го подготвя за съхранение 6.15. Участва в подготовка на машините и инвентара за дълготрайно съхраняване и опазване
<i>Специфични за специалност 6210303 „Зеленчукопроизводство“</i>	
7. Произвежда разсад от зеленчукови култури	7.1. Разпознава и описва основните видове зеленчукови култури по отделни части и цели растения 7.2. Определя различните фенофази в развитието на основните видове зеленчукови култури 7.3. Подготвя култивационните съоръжения и откритите площи за производство на разсад – подравняване на площите, торене, лехообразуване, сеитба 7.4. Извършва мероприятията по отглеждане на разсада, като стриктно следи за спазване на сроковете – поливане, торене, опазване от болести и неприятели 7.5. Извършва торене и поливане при спазване на нормите 7.6. Познава параметрите на отделните фактори за поддържане на фитоклимата в закритите съоръжения (парници, стъклени и полиетиленови оранжерии) 7.7. Осъществява проветряване и опазване на растенията при разсадопроизводство в съответствие със схемата за работа на съоръженията 7.8. Следи за състоянието на разсада и организира изнасянето и засаждането му по определената схема
8. Отглежда зеленчукови култури при полски и оранжерийни условия	8.1. Разчита технологичните карти за полско и оранжерийно производство при отделните зеленчукови видове 8.2. Участва в сеитбите и засаждането на продукцията 8.3. Познава последователността за извършване на отделните мероприятия през вегетацията на зеленчуковите култури на полето и в оранжерии 8.4. Спазва сроковете и нормите за торене, напояване, културене, връзване, пръскания срещу болести и неприятели 8.5. Регулира микроклимата в култивационни помещения – проветряване, озониране, торене, напояване и др. 8.6. Отразява в документи проведените фенологични наблюдения при семепроизводство на зеленчуци 8.7. Определя времето за провеждане на ръчните беритби 8.8. Участва при прибирането и подготовката на продукцията за съхранение или реализация 8.9. Познава границите на вариране на отделните параметри и следи за спазването им при съхранение на готовата продукция

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Специфични за специалност 6210304 „Трайни насаждения“</i>	
<p>9. Участва в дейностите по подготовка на площите за създаване на трайни насаждения от овощни и ягодоплодни култури</p>	<p>9.1. Разпознава основните овощни видове по хабитус на растенията и по морфологични признаци</p> <p>9.2. Познава основните видове подложки за различните видове култури</p> <p>9.3. Взема участие в мероприятията по поддържане на маточните насаждения</p> <p>9.4. Участва в събиране на резници за създаване на облагородени растения</p> <p>9.5. Извършва присаждане на облагородените растения</p> <p>9.6. Спазва сроковете за извършване на отделните мероприятия по отглеждане на облагородените растения – торене, окопаване, подхранване, напояване, зазимяване и изваждане и сортиране</p> <p>9.7. Спазва последователността за извършване на основните мероприятия по подготовката на площите за създаване на трайни насаждения – почистване, запасяващо торене, подравняване, разчертаване, засаждане, и изгражда подпорна конструкция</p> <p>9.8. Разчита технологични карти и следи за спазване на сроковете за извършване на операциите по опазване и поддържане на овощното насаждение през младенческия и плододаващия период – борба с болести, плевели и неприятели, напояване, торене и резитби</p> <p>9.9. Извършва резитби на дръвчетата по оформяне на короните</p> <p>9.10. Подготвя и провежда мероприятия по опазване на дръвчетата през вегетационния им период – определяне времето за пръскане, дози, срок, подхранвания, обработки</p>
<p>10. Полага грижи за плододаващи овощни насаждения</p>	<p>10.1. Участва в организацията и мероприятията по поддържането на плододаващи овощни градини и извършва предвидените мероприятия по поддържане на подпорната конструкция и разполагане на техниката за напояване на насаждението</p> <p>10.2. Взема участие в извършването на предвидените технологични мероприятия за опазване на овощните видове от болести, неприятели и плевели – торене, пръскане, прашене и обработки, и съблюдава за спазване на сроковете за извършването им</p> <p>10.3. Участва в резитбите на плододаващите насаждения и следи за качествено извършване</p> <p>10.4. Взема участие в мероприятията по отглеждане на насажденията – торене, окопаване, пръскане, прашене и напояване</p> <p>10.5. Под ръководството на агронома в съответствие с метеорологичната прогноза участва в провеждане на мероприятията по опазване на насажденията от слани, градушки и други природни бедствия</p> <p>10.6. Познава различните степени на зрялост и уведомява за времето за прибиране на продукцията – ръчно или машинно</p> <p>10.7. Самостоятелно или съвместо с членовете на групата организира дейностите при беритби, сортиране и подготовка на продукцията за</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>съхранение или директно реализиране</p> <p>10.8. Участва в окомплектуване на машините и прикачния инвентар и настройването му за реализиране на дейностите по: окопаване на площите, загърляне, пръскане, прашене, прибиране и извозване на продукцията</p> <p>10.9. Подготвя отчети и подава информация, необходима за изчисляване продуктивността на производството от трайни насаждения</p> <p>10.10. Взема участие в организацията на извършване на следберитбените операции по поддържане на насажденията</p> <p>10.11. Полага грижи по стопанисване на прикачния инвентар и машините, използвани при извършване на отделните дейности по плододаващи овощни насаждения</p>
<p>11. Участва в създаване на насаждения от ягодоплодни култури и в мероприятията по поддържането им</p>	<p>11.1. Разпознава основните ягодоплодни видове по цели растения или по отделни морфологични части</p> <p>11.2. Разчита технологични карти при извършване на предвидените ръчни мероприятия по отглеждане на културите</p> <p>11.3. Участва в отделните мероприятия по създаване на насаждението – почистване на площи, торови норми и торене, обработки на площи, разчертаване, производство на посадъчен материал и засаждане на постоянно място</p> <p>11.4. Извършва в последователен технологичен ред операциите по отглеждане на насаждението:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разчита торовите норми и следи за спазването им – зарежда машините с необходимите препарати и дози – познава изискванията за осъществяване на пръсканията на площите и насажденията – настройва и обслужва машините и техниката за окопаване, прашене, пръскане и прибиране – подготвя и обслужва машините и съоръженията за напояване – организира работата на поливачите и участва в процеса по напояване, поддържане, обслужване и подготовка на поливната техника – познава степените на зрялост на културите и участва в беритбите, сортирането и заготовката на продукцията за реализация или съхранение – участва в подготовката на помещенията за съхраняване на готовата продукция (почистване, обгазяване, обеззаразяване и др.)
<p><i>Специфични за специалност 6210305 „Селекция и семепроизводство“</i></p>	
<p>12. Извършва мероприятия по селекция и семепроизводство</p>	<p>12.1. Разпознава основните семепроизводни култури и по-важните сортове и хибриди</p> <p>12.2. Участва в съставянето на семепроизводните сеитбообороти (разположение и редуване на културите) и организира подготовката на</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>площите за залагане на семепроизводни култури – оран, допълнителни обработки, торене и предсеитбени пръскания на площите</p> <p>12.3. Участва в процеса по заготовка на семената, посадъчния материал и площите за семепроизводство</p> <p>12.4. Участва в подготовката на машините за сеитба на културите – почистване, нагласяване и обслужване по време на сеитба</p> <p>12.5. Спазва изискванията за ръчно засяване или засаждане на културите – срок, гъстота, сорт, предпазни мероприятия и др.</p> <p>12.6. Познава сроковете за извършване на отделните ръчни мероприятия и ги извършва съобразно последователността им</p> <p>12.7. Участва в специфични мероприятия по отглеждане на семепроизводните посеви (опрашване, кършене, културене, кастрация и др.)</p> <p>12.8. Участва в извършването на ръчното прибиране и в обслужването на машините при механизираното прибиране</p> <p>12.9. Обслужва машините по почистване и окачествяване на семената</p>
<i>Специфични за специалност 6210306 „Тютюнопроизводство“</i>	
<p>13. Участва в организацията и извършването на отделните операции при производство на тютюнев разсад</p>	<p>13.1. Разпознава различните сорто типове тютюн и изискванията по отглеждането им</p> <p>13.2. Подготвя лехите и площта в култивационните съоръжения за сеитба</p> <p>13.3. Участва в сеитбата на семената за производство на разсад</p> <p>13.4. Полага грижи за разсада до изнасянето му на полето – поливане, торене, пръскане, подхранване, закаляване</p> <p>13.5. Следи за срока за изнасяне на разсада, организира подготовката и изнасянето му на постоянно място</p>
<p>14. Участва в организацията и извършването на мероприятията по отглеждане, опазване и прибиране на тютюна</p>	<p>14.1. Подготвя площта за разсаждане на тютюна на постоянно място – подравняване, торене, разсаждане на разсада на ръка по определена схема и обслужване на разсадопосадъчните машини</p> <p>14.2. Разчита технологичните карти и следи за навременно провеждане на мероприятията по опазване на тютюна на полето – ръчно окопаване, подхранване, пръскане на ръка и обслужване на машините за растителна защита</p> <p>14.3. Участва в организацията и в напояването на тютюна през периода на вегетация – разполагане и обслужване на поливната техника, определя сроковете за напояване и размера на поливните норми</p> <p>14.4. Прибира и подготвя машините и съоръженията за съхранение</p> <p>14.5. Познава сроковете за извършване на специфичните мероприятия по отглеждане на тютюна (кършене и филизене)</p> <p>14.6. Познава степените на зрялост и съдейства за вземането на точни решения за извършване на беритби на тютюна по отделни пояси</p> <p>14.7. Участва в беритбите и провежда манипулациите по подготовка на тютюна за съхранение и реализация – низане, сушене и др.</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Специфични за специалност 6210307 „Гъбопроизводство и билки, етеричномаслени и медоносни култури“</i>	
15. Участва в организацията и реализирането на мероприятията по производство на компост	<p>15.1. Разпознава отделните материали за производство на компост и познава изискванията за тяхното качество</p> <p>15.2. Участва в предварителната подготовка на отделните материали за производството на компост – поливане, размесване на материалите (харманизиране и пасталиране) и др.</p> <p>15.3. Участва в изграждането на компостния куп, следи и отчита неговото състояние (температура, влажност и др.)</p> <p>15.4. Знае и следи за спазване последователността на обработките на компостния куп през първата фаза на компостиране – периода и начина за влагане на минерални вещества в него – торове, гипс и др.</p> <p>15.5. Участва в организацията и в обработките на компостния куп по време на компостирането</p> <p>15.6. Подготвя и зарежда термичната камера с компост за термичната му обработка</p> <p>15.7. Подготвя готовия компост за засаждане с мицел и извършва засаждането</p>
16. Участва в организацията и провеждането на мероприятията по производство на гъби	<p>16.1. Познава и спазва специфичните изисквания и превантивните мерки за поддържане на добро здравно състояние на гъбарника</p> <p>16.2. Участва в организацията и дейностите по подготовката на гъбарника за зареждане – почистване, измиване, обеззаразяване, затопляне на помещението и др.</p> <p>16.3. Зарежда гъбарника с компост – подреждане на торбите (или оформяне на лехите), заравняване на компоста</p> <p>16.4. Поддържа и регулира необходимия микроклимат в гъбарника, отбелязва в дневника наблюдаваните показатели – температура, влажност, здравно състояние и др.</p> <p>16.5. Извършва обеззаразяване на покривния материал и покриването на компоста</p> <p>16.6. Създава организация за провеждане на беритбите, почистване, сортиране и подготовка на гъбите за реализация</p>
17. Отглежда етеричномаслени и медоносни култури	<p>17.1. Разпознава основните етеричномаслени и медоносни култури по цели растения и по основни морфологични признаци – корен, листа, цвят</p> <p>17.2. Подготвя площта за сеитба на семената и засаждане на разсада от етеричномаслени и медоносни култури</p> <p>17.3. Спазва сроковете за извършване на отделните мероприятия, заложи в технологичните карти по създаване на посеви при директна сеитба и отглеждане на културите</p> <p>17.4. Познава и спазва сроковете и фенофазите за прибиране на отделните части от растенията или целите растения</p> <p>17.5. Създава организация за прибиране, сушене, съхранение и реализация</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>17.6. Определя сроковете по извършване на специфичните мероприятия при семепроизводство на отделните култури – кастрация, опрашване и др.</p> <p>17.7. Отчита работата и отразява приходите и разходите с цел установяване рентабилността на производството</p>
<p>18. Събира, отглежда, прибира и съхранява билки</p>	<p>18.1. Разпознава основните видове билки и тяхното предназначение</p> <p>18.2. Взема участие в организацията и участва в подготовката на площите за отглеждане на билки от семе или чрез разсад</p> <p>18.3. Участва в целия технологичен процес по провеждане на грижите по отглеждане на билките (плевене, пръскане, окопаване, поливане, опазване от неприятели и болести)</p> <p>18.4. Определя времето за прибиране на отделните части или целите растения</p> <p>18.5. Участва в процеса на прибиране, сортиране и заготовка на билките за реализация</p> <p>18.6. Познава и спазва изискванията за защита и опазване на билките</p> <p>18.7. Полага грижи за опазване и съхраняване на разнообразието на билките при събирането им от естествени находища</p>
<p><i>Специфични за специалност 6210308 „Растителна защита“</i></p>	
<p>19. Участва и следи за правилното съхранение и работа с пестициди</p>	<p>19.1. Познава правилата за съхранение и работа с пестициди</p> <p>19.2. Стриктно следи за спазването им и за опазване на околната среда, здравето на хората и на животните и растенията</p> <p>19.3. Спазва правилата за работа с химически препарати и оказва долекарска помощ при възникнали инциденти при работа с химични препарати</p> <p>19.4. Познава действието на отделните групи пестициди и провежда мероприятия за работа с тях:</p> <ul style="list-style-type: none"> – приготвя разтвори с определени концентрации и следи за спазване на дозите при ръчно и механизирано пръскане – участва в настройката на машините и извършва зареждането им с определени разтвори за извеждане на химическата борба с плевели, болести и неприятели <p>19.5. Познава нормативната уредба и следи за спазването ѝ при организиране на пръскания с препарати за химическа защита на открито и в закрити помещения</p> <p>19.6. Участва в почистване, дезинфекция и обгазяване на складови помещения, предназначени за съхранение на селскостопанска продукция</p> <p>19.7. Следи за фитосанитарното състояние на посевите и насажденията, информацията от специализираните звена за прогноза и сигнализация и определя времето по извеждане на пръсканията срещу болести и неприятели</p> <p>19.8. Участва в подготовката и обслужването на техниката за химическа защита и се грижи за нейното съхранение</p>

5. Изисквания към материалната база

Обучението по теория на професията се осъществява в учебни кабинети, а по учебна практика - в специализирани учебни кабинети, учебни работилници за селскостопанска техника и инвентар, както и в реална работна среда - в специализирани растениевъдни стопанства, специализирани учебно-опитни полета, овощни градини, оранжерии, гъбарници, зеленчукови градини, тютюнопроизводни площи, разсадопроизводни бази, площи, засети с етеричномаслени, медоносни култури и билки и др.

Институцията, която ще провежда обучение по професията, трябва да разполага с необходимата материална база, оборудвана в съответствие с броя на заявените специалности, която може да бъде собствена или наета чрез договор за теоретично и практическо обучение.

5.1. Учебни кабинети

Обзавеждането и оборудването на учебния кабинет включва: работно място на обучаващия (работна маса и стол), работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели (предимно шкафове за различни цели), гладка свободна стена за окачване на нагледни материали, видео и учебни видеофилми, екран за прожектиране, мултимедия, компютър, шрайбпроектор и други дидактически средства за обучение;

- кабинети, оборудвани с компютърна техника със софтуер за текст, таблица, графика за обучение и усвояване на общата задължителна професионална подготовка;

- специализирани кабинети, оборудвани със съответната техника, материали, учебни пособия (почвени монолити, сбирки от свежи или хербаризирани растения, табла, колекция от семенен и посадъчен материал, торове, дребен инвентар - ножици, ножчета, рафия, смазки за присаждане, схеми, фотоси, макети на машини и съоръжения за обработки, торене, пръскане, напояване, прибиране и др.) за усвояване на отрасловата задължителна професионална подготовка.

Кабинетите трябва периодично да бъдат дооборудвани в зависимост от спецификата на обучение по специалностите: полеводство, гъбарство, зеленчукопроизводство, етеричномаслени и лечебни култури, растителна защита, тютюнопроизводство или селекция и семепроизводство.

5.2. Обучение по практика

Практическото обучение се провежда освен в специализирани кабинети, работилници за селскостопанска техника и инвентар, но и на полето в специализирани растениевъдни стопанства, специализирани учебно-опитни полета, овощни градини, оранжерии, гъбарници, зеленчукови градини, тютюнопроизводни площи, разсадопроизводни бази, площи, засети с етеричномаслени, медоносни култури и билки, които може да са собственост на обучаващата страна или да са осигурени на договорна основа. Базите, в които се провежда обучението, трябва да разполагат с набор от селскостопански машини и прикачен инвентар, техника за слята обработка на почвата, дискови плугове и брани, култиватори, тороразпръскваща техника, сеялки за тесноредова и точна сеитба, разсадопосадъчни машини, машини за пръскане и прашене, набор от машини и техника за напояване, прибираща техника (комбайни, косачки), транспортни средства за извозване на продукцията. Базите трябва да разполагат и със складови помещения за първична обработка и съхранение на продукцията, зърносушилни, зърнопочистващи машини при семепроизводство, съоръжения и база за сушене и преработка на тютюна.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават теория и практика на професията имат лица с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ от професионално направление „Растениевъдство“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), по специалности, които съответстват на учебните предмети (модули) от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.